

Utvärdering av genomförda åtgärder efter stadsrevisionens granskning av den anpassade grundskolan

Grundskoleförvaltningen

2026-03-18

Innehåll

1	Inledning	3
1.1	Bakgrund.....	3
1.2	Uppdrag och syfte	4
1.3	Genomförande	4
2	Resultat och analys	5
2.1	Resultat av dokumentanalys	5
2.2	Resultat av intervjuer.....	7
2.3	Analys	14
2.4	Rekommendationer	17

1 Inledning

1.1 Bakgrund

Göteborgs Stad har cirka 40 skolenheter inom anpassad grundskola och verksamheten sysselsätter ungefär 990 medarbetare. I dagsläget är 1140 elever mottagna i skolformen, varav 109 elever (december 2025) är integrerade i grundskolan. Det betyder att de är mottagna i den anpassade grundskolan men får sin undervisning i en grundskoleklass.

Sedan 2019 har andelen elever inom anpassad grundskola ökat med ungefär 100 elever per läsår. En närmare analys av orsakerna bakom ökningen av andelen elever i Göteborg presenteras i en separat rapport med titeln *Ökning av andelen elever inom anpassad grundskola i Göteborg*.

Under 2022 genomförde stadsrevisionen en granskning av den anpassade grundskolan (tidigare benämnd grundsärskola) i Göteborgs Stad. Revisionens granskning visade omfattande och allvarliga brister inom skolformen, vilket föranledde kritik och en anmärkning mot nämnden. Det konstaterades betydande brister i bedömning och dokumentation av elevernas kunskaper, vilket revisionen menade äventyrade rättssäkerheten. Kunskapsresultaten för de elever som läser ämnesområden, samt för integrerade elever, följdes heller inte upp i tillräcklig utsträckning.

Revisionens samlade bedömning var att nämnden inte säkerställt en ändamålsenlig verksamhet inom den anpassade grundskolan samt att den interna styrningen och kontrollen brustit. Revisionen lämnade fem rekommendationer till nämnden avseende åtgärder att vidta med anledning av de brister som identifierats:

- *Nämnden rekommenderas att säkerställa att eleverna i grundsärskolan får den undervisning de har rätt till.*
- *Nämnden rekommenderas att säkerställa att eleverna i grundsärskolan som har behov av extra anpassningar och särskilt stöd får det.*
- *Nämnden rekommenderas att säkerställa att grundsärskoleelevernas individuella utvecklingsplaner uppfyller kraven enligt skolförfattningarna.*
- *Nämnden rekommenderas att säkerställa att skolförfattningarnas bestämmelser angående betyg, betygskataloger och intyg följs i grundsärskolan.*
- *Nämnden rekommenderas att säkerställa att alla elevers kunskapsresultat i grundsärskolan följs upp, både på huvudmanna- och enhetsnivå.*

Grundskolenämnden har, med anledning av genomförd granskning, vidtagit åtgärder för att stärka det systematiska kvalitetsarbetet inom den anpassade grundskolan. Detta har bland annat inneburit att stöddokument och rutiner har tagits fram samt att kompetensutvecklande insatser har genomförts inom områden såsom resursplanering, bedömningspraxis och myndighetsutövning.

Under 2024 genomförde revisionen en uppföljande granskning av nämndens arbete utifrån de rekommendationer som lämnades 2022. Uppföljningen visade att nämnden vidtagit flera omfattande och långsiktiga åtgärder för att komma tillrätta med bristerna, framförallt inom det systematiska kvalitetsarbetet. Även om revisionen kunde konstatera att det fortsatt fanns utmaningar i arbetet med att säkerställa att eleverna får den utbildning som de har rätt till, gjordes bedömningen att nämnden bedriver ett systematiskt arbete med att höja kvaliteten inom anpassad grundskola. Revisionens samlade bedömning var att nämnden omhändertagit rekommendationerna och beslutade därmed att avsluta granskningen.

1.2 Uppdrag och syfte

I grundskolenämndens årsrapport 2024 gjordes en övergripande uppföljning avseende åtgärderna från revisionens kritik. Förvaltningen redogjorde då för att det fortsatt fanns utvecklingsområden gällande bland annat bedömningspraktik, tidiga insatser, extra anpassningar och särskilt stöd, vilket skulle omhändertas i det fortsatta utvecklingsarbetet inom skolformen.

Förvaltningen beslutade att genomföra en kvalitativ undersökning och undersöka om genomförda åtgärder har gett de resultat som de förväntades uppnå inom ramen för den interna kontrollen 2025.

Uppdraget syftar till att kartlägga och utvärdera:

- vilka åtgärder som har genomförts,
- hur dessa påverkat kvalitet inom anpassad grundskola, samt
- hur huvudmannens uppföljning har påverkats.

1.3 Genomförande

För att besvara uppföljningens syfte har en kvalitativ metod valts, med fokus på semistrukturerade intervjuer och dokumentanalys. Dokumentanalysen omfattar de rapporter och uppföljningar som upprättats av förvaltningen som en direkt följd av revisionens granskning. Intervjuer har genomförts med totalt 13 respondenter i syfte att få en bred bild av verksamhetens organisation och utveckling. Urvalet har gjorts med målsättningen att inkludera olika perspektiv på styrning, ledning och operativt arbete:

- Rektorer och biträdande rektorer inom anpassad grundskola samt grundskola med integrerade elever (totalt 10 personer),
- elevhälsoschef (1 person),
- verksamhetsutvecklare vid skolutvecklingsenheten (1person),
- avdelningscontroller vid utbildningsavdelningen (1person).

Intervjuerna har fokuserat på följande fem områden:

- Bedömning, uppföljning och dokumentation av elevernas kunskaper,
- undervisningstid, kompetensutveckling och lärarbehörighet,
- extra anpassningar och särskilt stöd,
- resursplanering och organisering,
- utvecklingsarbete i befintliga processer.

2 Resultat och analys

2.1 Resultat av dokumentanalys

Under de senaste åren har grundskoleförvaltningen vidtagit flera åtgärder utifrån revisionens granskning. Under varje rekommendation framgår ett urval av de aktiviteter som förvaltningen har genomfört.

1. Angående rätten till undervisning

Kritik: Nämnden rekommenderas att säkerställa att eleverna får den undervisning de har rätt till.

Förvaltningen har genomfört och fortsatt utveckla flera åtgärder för att säkerställa att elever i anpassad grundskola får den undervisning de har rätt till, med särskilt fokus på tillgång till behöriga lärare och kompetent personal. Arbetet har inriktats på att skapa tydligare strukturer för kompetensförsörjning och behörighetskartläggning, bland annat genom att ta fram ett systemstöd för behörighetskartläggningen, förtydligande av processägarskap och styrning av kompetensförsörjningsfrågor samt utvecklat stöd kring tjänsteplanering. Samtidigt har fortbildningsinsatser och nätverksträffar för skolledare behandlat frågor som resursplanering, schemaläggning, nya timplaner och garanterad undervisningstid.

Uppföljningsdialoger med skolledare visar att skolorna aktivt arbetar med dessa områden, men att det fortsatt finns utmaningar, exempelvis i elevgrupper där flera olika kurs- och timplaner behöver hanteras parallellt. Förvaltningen har även haft ett tydligt fokus på integrerade elevers rätt till undervisning genom breda kompetensutvecklingsinsatser, handledning till skolor samt involvering av central elevhälsa.

2. Angående extra anpassningar och särskilt stöd

Kritik: Nämnden rekommenderas att säkerställa att elever som har behov av extra anpassningar och särskilt stöd får det.

Den andra rekommendationen till nämnden har haft fokus på att säkerställa att elever som har behov av extra anpassningar och särskilt stöd i anpassad grundskola får det. Förvaltningen har genomfört flera åtgärder, varav vissa fortfarande pågår, såsom riktade fortbildningsinsatser till skolledare och skolpersonal när det kommer till genomförande av tidiga insatser, extra

anpassningar och särskilt stöd. Området har varit ett prioriterat område för uppföljningsdialoger under vårterminen 2025.

Förvaltningen har arbetat med att stödja skolorna med implementeringen av skollagens regleringar om förstärkt elevhälsa samt bedrivit utveckling och anpassning av lärplattformen, V-klass efter verksamhetens behov.

Arbetet har till stor del handlat om kompetensutveckling kring skolans ansvar, tidiga insatser, extra anpassningar och särskilt stöd genom utbildningar, informationstillfällen och webinarier för skolledare, elevhälsa och lärare. Kompetensutvecklingsinsatser har även genomförts för att stärka kunskapen om rätten till förstärkt elevhälsa för elever med intellektuella funktionsnedsättningar.

Förvaltningen har dessutom prioriterat arbetet med närvaroregistrering för att tidigt kunna upptäcka frånvaro, vilket nu sker digitalt på samtliga anpassade grundskolor. Parallellt har ett utvecklingsarbete genomförts för att förbättra möjligheterna att följa upp elevernas kunskapsutveckling genom riktlinjer och stödmaterial.

3. Angående individuella utvecklingsplaner (IUP)

Kritik: Nämnden rekommenderas att säkerställa att IUP uppfyller skolförfattningarnas krav.

Den tredje rekommendationen fokuserar på att säkerställa att elevernas individuella utvecklingsplaner (IUP) uppfyller kraven i skolförfattningarna. Förvaltningen har genomfört flera åtgärder, bland annat kompetensutvecklingsinsatser kopplade till IUP, bedömning och betyg för personal inom anpassad grundskola och skolor med integrerade elever. Innehållet i IUP har följts upp och granskats, inklusive språkbruk och förekomst av känsliga formuleringar.

För att ytterligare stödja skolornas arbete har förvaltningen stärkt utbildning och information kring användningen av IUP i V-klass. Arbetet har kompletterats med stödmaterial, webinarier, nätverksträffar och behovsanpassade utbildningar på plats, med särskilt fokus på IUP och bedömning av elevers kunskapsutveckling.

4. Angående betyg och betygskataloger

Kritik: Nämnden rekommenderas att säkerställa att bestämmelser kring betyg och intyg följs.

Den fjärde rekommendationen handlar om att säkerställa att bestämmelserna gällande betyg, betygskataloger och intyg följs i anpassad grundskola. Förvaltningen har genomfört flera åtgärder, bland annat utveckling av det administrativa elevsystemet IST och där registrering av betyg och intyg sker. Systemjusteringar har gjorts så att betyget F inte längre kan sättas felaktigt för elever i anpassad grundskola samt att rutiner för registrering av betyg tagits fram. Rutiner och stödmaterial har uppdaterats och utbildningsinsatser har genomförts med fokus på bedömning, betygssättning och övrig myndighetsutövning.

Frågorna har även behandlats vid nätverksträffar för skolledare och i dialoger med lärare inom anpassad grundskola. Motsvarande information och kompetensutveckling har riktats till grundskolor med integrerade elever.

I övrigt har förvaltningen fortsatt utveckla systemstöden för att bättre möta verksamhetens behov, där digital struktur och användarstöd successivt har stärkts.

5. Angående uppföljning av kunskapsresultat

Kritik: Nämnden rekommenderas att säkerställa att alla elevers kunskapsresultat följs upp på huvudmanna- och enhetsnivå.

Den femte rekommendationen handlar om att säkerställa att alla elevers kunskapsresultat i anpassad grundskola följs upp, både på huvudmanna- och skolnivå. Förvaltningen har utvecklat arbetet med att samla in och analysera statistik och data för både elever i anpassad grundskola och integrerade elever. Tidigare ingick integrerade elever i den samlade statistiken utan möjlighet att särskilja deras resultat, vilket gjorde att gruppen inte gick att följa upp på ett tydligt sätt. Nu finns möjlighet att bryta ut och redovisa deras resultat som en egen grupp i statistiken. Under 2025 beslutade grundskoleförvaltningen att göra GR-enkäten obligatorisk. Enkäten syftar till att bredda underlaget för uppföljning.

Kunskapsuppföljning för elever inom ämnesområden och integrerade elever, infördes på enhets- och huvudmannanivå våren 2024. Analysworkshops med skolledare har genomförts för att bättre förstå resultaten. Från och med höstterminen 2024 utökades registreringen av resultat i de nationella bedömningsstöden i svenska, svenska som andraspråk och matematik till att även omfatta årskurs 3. För att stödja detta har grundskoleförvaltningen utvecklat en ny registreringsform för bedömningsstöden, vilket underlättar huvudmannans sammanställning som underlag för utvärdering och analys. Detta har möjliggjort en förbättrad uppföljning på huvudmannanivå.

Förvaltningen har följt upp den garanterade undervisningstiden, vilket visade på förbättringar och ökad kunskap om timplaner för elever i anpassad grundskola. Strukturer, styrning och ledning har tydliggjorts, men fortsatt information och dialog med skolledare kring avvikelser från timplanen behövs. Sammanfattningsvis har systematiska uppföljningar och strukturer för kvalitetsarbete stärkts, men utvecklingsinsatser pågår fortfarande inom området.

2.2 Resultat av intervjuer

De genomförda intervjuerna har syftat till att ge ett underlag för att kunna bedöma uppdragets frågeställning om hur genomförda insatser påverkat kvaliteten inom anpassad grundskola.

Det första intervjuområdet har fokuserat på hur skolorna arbetar med att bedöma, följa upp och dokumentera elevernas kunskapsutveckling samt hur resursplaneringen ser ut för att eleverna ska få den undervisningstid som de har

rätt till. Vidare har intervjuerna berört hur berörda skolor arbetar med att identifiera, bedöma och dokumentera extra anpassningar och särskilt stöd. Inom respektive område har rektorer fått möjlighet att uppge vilka områden som de fortsatt ser som utvecklingsområden utifrån revisionen och nämndens vidtagna åtgärder.

Bedömning och dokumentation av elevers kunskapsutveckling

Mottagande i den anpassade grundskolan innebär att eleven undervisas och bedöms utifrån den anpassade grundskolans läroplan och kursplaner. Det är huvudmannen som fattar beslut om huruvida eleven ska följa kursplaner för ämnen eller för ämnesområden utifrån elevens förutsättningar. Rektor kan besluta om en kombination av dessa områden. Samråd med elevens vårdnadshavare ska ske innan beslut fattas. En elev som är mottagen i den anpassade grundskolan kan även få hela eller delar av sin undervisning förlagd till en grundskoleklass.

Om en elev läser ämnen kan eleven få betyg om eleven eller elevens vårdnadshavare begär det. Majoriteten av de intervjuade rektorerna uppger att det endast är ett fåtal, eller inga, elever vid deras enheter där betygssättning är aktuellt. En av rektorerna lyfter att betygsprocessen fungerar väl på skolan, medan en annan beskriver svårighet med att sätta betyg när det endast rör sig om enskilda elever som läser ämnen på skolan. Utmaningen ligger främst i att betygssättningen sker utan jämförelsegrupper inom samma skolform och årskurs. Det medför att skolan inte bygger upp en organisatorisk erfarenhet kring betygsprocessen över tid.

För elever som läser ämnesområden sätts inga betyg och det finns inga formella kunskapskrav för elever i yngre åldrar. Däremot görs kontinuerliga bedömningar av elevens kunskapsutveckling. I slutet av årskurs 9 bedöms elevens kunskaper utifrån nivåerna: grundläggande kunskaper och fördjupade kunskaper. För de elever som inte når upp till grundläggande kunskaper anges att eleven är i behov av stödinsatser för att ges möjlighet att nå nivån. Denna slutgiltiga bedömning ska bland annat fungera som underlag inför övergången till anpassad gymnasieskola.

Rektorerna upplever svårigheter med att dokumentera och följa upp progression för elever som läser ämnesområden, eftersom formella kunskapskrav saknas under de tidiga skolåren. För att hantera detta skapar vissa rektorer egna system och mallar för uppföljning, ofta med kategoriseringar som till exempel ”uppnår ej”. De menar att den typen av lösning kan riskera att elevernas individuella utveckling och kunskapsmässiga framsteg över tid osynliggörs.

Som ett stöd i bedömningspraktiken beskriver vissa rektorer att de använder den formativa MIRA-modellen för att systematiskt följa elevers kunskapsutveckling. Modellen, som introducerades i förvaltningen under 2022, tillämpas både för elever som läser ämnen och för dem som läser ämnesområden. Istället för att enbart fokusera på måluppfyllelse kombinerar

modellen dimensionerna måluppfyllelse och kunskapsutveckling, vilket enligt rektorerna ger en mer nyanserad bild av elevens progression över tid.

Bedömning av elevernas kunskaper utgår även ifrån elevens individuella utvecklingsplan (IUP). En IUP är en sammanfattning av vad eleven behöver för att utvecklas på bästa sätt och upprättas i samband med utvecklingssamtalet med elevens vårdnadshavare. Planen innehåller omdömen om elevens utveckling i de ämnen eller ämnesområden som eleven får undervisning i. Utvecklingsplanen sammanfattar också de insatser som behövs för att eleven ska nå kunskapskraven och utvecklas så långt som möjligt inom ramen för läroplanen. Rektorer beskriver att de använder nationella bedömningsstöd för att följa elevers kunskapsutveckling samt för att identifiera behov av extra anpassningar eller särskilt stöd. Samtidigt lyfter flera rektorer utmaningen i att det inte finns något särskilt bedömningsstöd som är framtaget för elever som läser ämnesområden. Bedömningsstödet omfattar endast de elever som läser ämnen samt de elever som är integrerade i grundskolan.

I intervjuerna framkommer att mallarna för IUP som finns i V-klass upplevs som bristfälliga då de bygger på grundskolans logik och förutsätter en elev som i hög grad kan vara delaktig i sin egen planering. Rektorer beskriver att det skapar en känsla av otillräcklighet bland skolpersonal som tvingas skapa egna varianter för att kunna dokumentera på ett ändamålsenligt sätt.

En annan utmaning som lyfts är det professionella språket i den pedagogiska dokumentationen, bland annat när det kommer till IUP:er. Några rektorer beskriver att de har ett utvecklingsarbete genom att ha ett kontinuerligt kollegialt lärande mellan olika professioner inom själva skolan vilket har stärkt kvaliteten och en likvärdig hantering.

En rektor lyfter en risk kopplad till mottagandet i den anpassade grundskolan, särskilt för barn med svårighetsgrad nivå 2 (kräver omfattande stöd) och nivå 3 (kräver mycket omfattande stöd) inom autism som utreds för intellektuell funktionsnedsättning tidigt, vid 4–5 års ålder. Rektorn menar att autisms påverkan på kommunikation och samspel i denna ålder ofta döljer barnets faktiska kognitiva förmåga. Som rektor beskriver uppvisar vissa elever senare, i en mer strukturerad och anpassad skolmiljö, förmågor som indikerar att de inte har en intellektuell funktionsnedsättning. I sådana specifika fall uppstår behovet av att ompröva den ursprungliga utredningen för att säkerställa att eleven befinner sig i rätt skolform.

Uppföljning av elevernas måluppfyllelse och kunskapsutveckling sker inom ramen för arbetslaget för den specifika årskursen samt med rektor. Ett flertal rektorer nämner att de utvecklat matriser, mallar och bedömningsstöd för att kunna bedöma elevernas kunskapsutveckling eftersom det digitala systemet som V-klass inte upplevs vara ändamålsenligt och anpassad efter de behov som finns för skolformen. Däremot lyfts positiva effekter gällande uppföljningen för elever som läser ämnen, där statistik- och analysverktyget Qlik Sense beskrivs fungera bra. I verktyget finns möjlighet att följa upp elever som får omdömen istället för betyg, exempelvis elever som läser ämnesområden.

Garanterad undervisningstid

Den garanterade undervisningstiden är den lagstadgade miniminivå av lärarledd undervisning som varje elev har rätt till. För anpassad grundskola omfattar den totala undervisningstiden 6890 timmar för årskurserna 1–9 för de elever som läser ämnen. För de elever som läser ämnesområden är undervisningstiden 6665 timmar. Tiden fördelas enligt den nationella timplanen, som reglerar omfattningen av varje ämne eller ämnesområde. Rektorer uppges att schemalaggningsen utgår från timplanen och att undervisningen planeras inom dess ramar.

Däremot lyfter rektorer utmaningen med resursplanering. En central faktor som flera rektorer tar upp är att man inte i förväg vet vilken elevgrupp som kommer under nästkommande läsår och vilka specifika behov eleverna har.

Rektorerna beskriver att flera elever har omfattande stödinsatser, egenvårdsbehov och behov av individuella anpassningar, vilket påverkar möjligheten att planera undervisningen ändamålsenligt för alla elever. En annan utmaning som lyfts med resursplaneringen är att lokalerna inte alltid är ändamålsenliga för elevernas fysiska funktionsnedsättningar.

När det kommer till kompetensförsörjningen uppges majoriteten av rektorerna är den god och att de har en hög andel behöriga lärare. Dock råder det brist på speciallärare med specialisering mot intellektuell funktionsnedsättning, vilket medför att lärare ibland behöver undervisa i ämnen de formellt inte har behörighet för, trots god pedagogisk grundkompetens.

Rektorerna beskriver att flera faktorer påverkar resursplaneringen inom skolformen, däribland sjukfrånvaro och organisatoriska förutsättningar kopplade till personalens arbetssituation.

Sjukfrånvaron uppges vara relativt hög, särskilt bland elevassistenter. För att hantera detta har vissa skolor valt att överanställa inom yrkesgruppen i syfte att säkerställa kontinuitet i verksamheten. Samtidigt råder det vikariebrist på behöriga lärare, vilket innebär att elevassistenter i vissa fall får täcka upp vid lärarfrånvaro.

Lärare i anpassad grundskola ansvarar för planering, genomförande och utvärdering av undervisningen samt har ett pedagogiskt arbetsledningsansvar för elevassistenter. Elevassistenter utgör ett stöd i elevernas skolvardag genom att ge pedagogiskt stöd i undervisningen samt ge stöd i praktiska situationer och vid behov av personlig omsorg. Vid lärarfrånvaro påverkas därför inte enbart undervisningen, utan även den pedagogiska handledningen av elevassistenter, vilket medför bristande kontinuitet i det pedagogiska arbetet.

En ytterligare utmaning som rektorerna lyfter är att personalens arbetssituation i vissa fall är krävande, med såväl fysisk som emotionell belastning, och att behov av exempelvis avlastningssamtal förekommer.

När det kommer till resursplaneringsverktyget Stratsys upplevs det som tidskrävande och inte anpassat efter skolformens behov. Det beskrivs bland annat att verktyget inte speglar verksamhetens förutsättningar, exempelvis när det gäller ämnesområden och åldersblandade klasser. En kritisk brist som lyfts är avsaknaden av viktiga parametrar och personalkategorier, till exempel saknas utrymme för att på ett adekvat sätt föra in elevassistenternas arbetsuppgifter, vilket innebär att resursplaneringen i verktyget blir missvisande.

Systembristerna medför en administrativ börda för rektorerna, som behöver skapa egen dokumentation för att få en rättvisande bild av organisationen. Detta dubbelarbete beskrivs som mycket resurskrävande, särskilt då verksamheten är dynamisk med kontinuerliga justeringar i både elevgrupper och personalstyrka.

Särskilt stöd och extra anpassningar

Det som avgör om en elev har rätt till extra anpassningar eller särskilt stöd är om det kan befaras att eleven inte kommer att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas. Extra anpassningar är en mindre ingripande stödinsats, som normalt är möjlig att genomföra för lärare och övrig skolpersonal inom ramen för den ordinarie undervisningen. Det måste inte fattas något formellt beslut om extra anpassningar. När det kommer till särskilt stöd är det insatser som är av en mer ingripande karaktär som normalt inte går att göra inom ramen för den ordinarie undervisningen. Särskilt stöd för en elev beslutas av rektorn i ett åtgärdsprogram som ska föregås av en pedagogisk utredning.

En utmaning som majoriteten av rektorerna beskriver är svårigheten att definiera gränsdragningen mellan begreppen extra anpassningar och särskilt stöd. Den svårigheten som beskrivs handlar om att eleverna inom skolformen redan har en anpassad lärmiljö vilket gör att gränsdragningen mot ytterligare stödinsatser ofta blir otydlig. Flera rektorer nämner att nuvarande definitioner utgår från ”grundskolans normer”, vilket skapar tolkningssvårigheter i en verksamhet där eleverna redan har behov av stödinsatser. Som tidigare nämnts finns det elever som läser ämnesområden och där betygssättning inte är aktuell. En faktor som rektorer lyfter är det faktum att det inte finns något särskilt bedömningsstöd som är framtaget för elever som läser ämnesområden. Bedömningsstödet omfattar endast de elever som läser ämnen, oavsett om de går i en anpassad grundskoleklass eller läser integrerat i grundskolan. De nationella bedömningsstöden från Skolverket används bland annat till att identifiera elever som är i behov av extra anpassningar eller särskilt stöd i syfte att eleverna tidigt ska få de stödinsatser som behövs.

Några rektorer beskriver att det pågår ett kontinuerligt arbete inom den specifika skolan med att utveckla arbetet med att definiera begreppen och förtydliga i vilket skede som extra anpassningar inte längre är tillräckliga för att eleven ska nå målen, och stödet blir mer omfattande, ingripande och långvarigt och övergår till särskilt stöd. Vissa skolor har arbetat fram en tydlig arbetsprocess för detta och i ett kollegialt samarbete inom skolan mellan olika professioner, såsom mellan rektor, lärare, elevhälsan samt övrig skolpersonal.

En utmaning som beskrivs är kopplad till dokumentation och systemstöd. Dokumentationen av stödinsatser som avser extra anpassningar och särskilt stöd sker primärt i lärplattformen V-klass. I PMO dokumenteras elevens egenvårdsplan, där elevens behov av hälso- och sjukvårdsinsatser framgår. Även om förvaltningen kontinuerligt anpassat systemstödet V-klass så upplever en del rektorer att funktionaliteten i V-klass som svåröverskådligt och fragmenterat och inte anpassat efter skolformens behov. En del skolor väljer då att göra lokala lösningar och dokumentera utanför systemet för att få en bättre helhetsbild över elevens skolgång. Majoriteten av rektorerna ser behov av ett mer ändamålsenligt systemstöd utifrån skolformens behov. Som en del rektorer lyfter finns det många elever som har behov av stödinsatser utifrån ett medicinskt eller omsorgsbehov och som inte faller inom ramen för det pedagogiska stödet.

En del av åtgärderna som förvaltningen har genomfört har handlat om att ta fram stödmaterial till skolorna när det kommer till bedömningspraktiken som även inkluderar bedömning av extra anpassningar och särskilt stöd. Det handlar dels om införande av standardiserade mallar i verksamhetssystem och framtagande av stödjande dokument.

Inom staden är det intranätet Navet som är den primära informationskanalen för både styrande och stödjande dokument. Rektorerna upplever att den information som idag finns på Navet om skolformen är fragmenterad och svår att hitta. Majoriteten upplever ett behov av att ha en samlad ”kunskapsbank” över specifika områden för skolformen.

Nätverk och uppföljning

Inom förvaltningen finns olika forum och nätverk som både arbetar med uppföljning av nationella och lokala mål för skolformen och erbjuder kompetensutveckling inom specifika ämnesområden och teman. De årliga uppföljningsdialoger som genomförs av den centrala förvaltningen utgör ett centralt verktyg för huvudmannens systematiska uppföljning av nämndens prioriterade mål samt skolformens uppdrag enligt läroplanen.

Uppföljningsdialogerna genomförs i forum där representanter från central skolutveckling och elevhälsa, skolledare samt lärare deltar. Syftet med dialogerna är att identifiera styrkor och utvecklingsområden inom verksamheten samt att, utifrån dessa, initiera relevanta utvecklingsinsatser som sedan omhändertas inom ramen för förvaltningens ordinarie processer för det systematiska kvalitetsarbetet. Under våren 2025 hade dialogerna särskilt fokus på extra anpassningar och särskilt stöd utifrån identifierade behov av att stärka den organisatoriska strukturen, bland annat när det kommer till systematiska rutiner, ansvarsfördelning och dokumentationen inom området. Från och med våren 2025 är grundskolor med integrerade elever en del av dessa dialoger.

Det finns ett nätverk för skolledare inom anpassad grundskola och där även skolledare från grundskolor med integrerade elever bjuds in. Nätverket utgår från skolledarnas frågor och förvaltningens utvecklingsområden. Syftet är att främja likvärdighet och kvalitet i stadens anpassade grundskolor samt att stärka erfarenhets- och kunskapsutbytet mellan skolledare.

Flera rektorer beskriver att de inte deltar på dessa nätverk och uppföljningsdialoger kontinuerligt. Den främsta anledningen som lyfts handlar dels om att prioritering av tid för att deltagande, dels att vissa rektorer upplever att de ämnesområden och teman som behandlas inte alltid motsvarar det behovet som finns inom den specifika skolan.

Rektorerna beskriver att uppföljning av mål och resultat är något som primärt sker tillsammans med ansvarig rektor för området som sedan tar det vidare med respektive utbildningschef.

Utöver uppföljningsdialoger och nätverksträffar organiserar den centrala förvaltningen mötesplatser för lärare i anpassad grundskola och grundskolor med integrerade elever. Detta på initiativ av skolledare. Mötesplatserna hålls fyra gånger per år i samband med lärarnas studiedagar. De leds av utsedda mötesplatsledare och alla lärare tillhör en grupp om cirka 15–20 personer som har ett gemensamt erfarenhetsutbyte. Forumet syftar till att ge lärare möjlighet att stötta varandra i rollen som pedagogiska ledare, vilket i sin tur ska bidra till att höja undervisningens kvalitet. Vissa rektorer framhåller att de ämnen eller ämnesområden som behandlas vid mötesplatserna inte alltid motsvarar de behov som finns på den enskilda skolan. Exempelvis kan fokus på betygssättning upplevas som mindre relevant när skolan endast har få elever som har betyg eller elever som läser ämnesområden och där betygssättning inte är aktuellt.

Kompetensutveckling

Kompetensutveckling genomförs till största del lokalt på skolorna. Detta gäller exempelvis introduktion för nya lärare, handledning genom förstelärare samt utbildningar i alternativ och kompletterande kommunikation (AKK) och lågaffektivt bemötande.

Kompetensutvecklingsinsatser sker delvis via nätverk och forum som beskrivs ovan. Under en längre tid har förvaltningen arbetat aktivt med att säkerställa att alla kompetensutvecklingsinsatser som riktar sig till anpassad grundskola även inkluderar skolor med integrerade elever. Sen tidigare har grundskoleförvaltningen initierat och genomfört projektet ”Tillsammans för framtidens skola-rustad för olikheter” och som specifikt riktat sig till grundskolor med integrerade elever. Syftet har varit att stärka lärare i arbetet med att anpassa och bedriva undervisning utifrån både grundskolans och anpassade grundskolans läroplan. Utvärderingen visar på ett fortsatt stort behov av kunskaphöjande insatser när det kommer till att anpassa och bedriva undervisning utifrån de båda skolformernas styrdokument. Rektorerna beskriver att det finns ett nära samarbete inom skolan kring bedömningspraktiken av integrerade elever. Rektor deltar vid behov i arbetslagens möten för att diskutera vilka insatser som krävs. Samtidigt framkommer att bedömning och uppföljning av elevernas kunskapsutveckling är ett utvecklingsområde som skolorna arbetar kontinuerligt med att stärka.

När det kommer till kompetensutvecklingsinsatser uttrycker rektorerna generellt betydelsen av att dessa ska vila på en tydlig vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet.

2.3 Analys

Förvaltningens uppdrag är att bedöma om de åtgärder som vidtagits med anledning av revisionens granskning har gett förväntade resultat inom anpassad grundskola. Uppdraget syftar till att kartlägga och utvärdera:

- vilka åtgärder som har genomförts,
- hur dessa har påverkat kvaliteten inom anpassad grundskola, samt
- hur huvudmannens uppföljning har påverkats.

Utifrån den första frågeställningen, som avser *vilka åtgärder som har genomförts*, har förvaltningen vidtagit ett flertal åtgärder för att säkerställa att elever i anpassad grundskola får den undervisning de har rätt till samt att behov av extra anpassningar och särskilt stöd tillgodoses.

Förvaltningen har genomfört åtgärder för att bidra till kompetensförsörjningen. Det har bland annat omfattat kartläggning av lärarbehörigheter, identifiering av bristområden såsom speciallärare, förtydligande av processägarskap i kompetensförsörjningsfrågor, styrning av personalresurser samt stöd i tjänsteplanering kopplat till timplan och den garanterade undervisningstiden.

Det har även genomförts insatser för skolledare och lärare såsom, fortbildning, nätverksträffar och kollegialt lärande. Förvaltningen har tagit fram stödmaterial och standardiserade mallar för att stärka arbetet med dokumentation, IUP, bedömning av kunskapsutveckling samt hantering av extra anpassningar och särskilt stöd. Utveckling av digitala verktyg, såsom V-klass och IST, har genomförts i syfte att förbättra dokumentation och uppföljning, bland annat för att tydligare kunna följa elever som är integrerade i grundskolan.

Extra stöd i form av handledning och kompetensutveckling har även riktats till skolor med integrerade elever. Parallellt har uppföljning skett av den garanterade undervisningstiden, resursplanering samt elevernas kunskapsutveckling, inklusive arbete med formativa modeller för att synliggöra progression över tid.

Trots genomförda åtgärder kvarstår utmaningar i att säkerställa likvärdighet och enhetlig implementering mellan skolor. Det finns fortsatt behov av stöd i gränsdragningen mellan extra anpassningar och särskilt stöd, utveckling av ändamålsenliga systemstöd samt fortsatt kompetensutveckling för att säkerställa att rutiner och arbetssätt omsätts i praktiken och följs upp systematiskt.

Utifrån andra frågeställningen om *hur förvaltningens åtgärder med anledning av revisionens granskning har påverkat kvaliteten inom anpassad grundskola*, framträder en sammansatt bild. Rektorer ger uttryck för olika uppfattningar om vilken faktisk effekt åtgärderna har haft i verksamheten. Granskningen och de efterföljande insatserna har bidragit till en tydligare inriktning för utvecklingsarbetet inom själva skolan och varit styrande för innehållet i förvaltningens nätverk. Detta har stärkt fokus på extra anpassningar, särskilt

stöd och elevernas kunskapsutveckling samt ökat skolformens synlighet.

Samtidigt uttrycker flera rektorer att förvaltningens kunskap om skolformernas specifika förutsättningar och utmaningar är bristfällig, vilket påverkar i vilken utsträckning åtgärderna får genomslag i den dagliga verksamheten. Insatserna beskrivs i vissa fall som övergripande och rutinorienterade, utan tydlig koppling till kärnverksamhetens ingående utmaningar.

En grundläggande förutsättning för en ändamålsenlig styrning och ledning är att det inom förvaltningen finns en övergripande och gemensam förståelse för skolformens förutsättningar och utmaningar. Denna kunskap kan inte vara begränsad till enskilda funktioner eller handläggare, utan behöver finnas på en bredare organisatorisk nivå.

En återkommande utmaning är att säkerställa en enhetlig implementering av nya rutiner och arbetssätt samt en effektiv samverkan. Bristande samordning mellan förvaltningens olika delar riskerar att skapa en organisatorisk ”stuprörsstruktur”, där strategiska frågor tenderar att stanna på central nivå och där erfarenheter och kunskap från verksamheterna inte systematiskt tas tillvara.

Om kunskap och utvecklingsarbete inte delas och förankras i hela organisationen begränsas förutsättningarna för en sammanhållen styrning och en likvärdig utveckling mellan skolor. För att säkerställa kvalitet och en ändamålsenlig resursfördelning krävs därför stärkt kompetens, förbättrad samordning och en tydligare samsyn på systemnivå.

Bedömning och dokumentation av elevers kunskapsutveckling utgör ett särskilt utvecklingsområde. Intervjuerna visar att arbetet i hög grad bygger på lokalt framtagna lösningar, eftersom dokumentationen och de digitala systemen upplevs vara utformade utifrån grundskolans struktur och inte fullt ut anpassade till skolformens förutsättningar. En ytterligare faktor är avsaknaden av centralt bedömningsstöd för elever som läser ämnesområden samt att formella kunskapskrav träder i kraft först i årskurs 9 för elever som läser ämnesområden. Detta skapar ett riskutrymme under de tidigare skolåren, där progression kan vara svår att systematiskt dokumentera och synliggöra. Vissa skolor använder formativa verktyg såsom MIRA-modellen för att fånga elevernas lärande över tid, men eftersom dessa arbetssätt är lokalt drivna uppstår variationer som påverkar likvärdigheten. Även betygssättningen är organisatoriskt sårbar på enheter med få elever, då möjligheten till kollegialt lärande inom området är begränsad. Sammantaget innebär detta att skolorna i stor utsträckning behöver kompensera genom eget utvecklingsarbete, vilket medför risker för variation i kvalitet och rättssäkerhet.

Utöver rutiner för mottagande och placering har den kontinuerliga uppföljningen av elevernas målgruppsstillhörighet en direkt inverkan på elevernas rättssäkerhet. Enligt nämndens grundläggande principer för en hållbar skolorganisation ska elevhälsan tidigt identifiera barn som kan tillhöra målgruppen för anpassad grundskola, för att säkerställa korrekta placeringar samt kapacitetsplanering. Utredningen visar dock att tidiga kognitiva bedömningar, särskilt vid autism, är förenade med betydande osäkerhet. Enligt

aktuell forskning (Wolff et al., 2022) riskerar tidiga resultat att spegla testsituationen snarare än barnets faktiska potential, vilket kan leda till mottagande på felaktiga grunder. Denna risk bekräftas i intervjuer med rektorer, som beskriver att elever över tid kan uppvisa förmågor som tyder på att de inte tillhör målgruppen. Detta aktualiserar personalens skyldighet att enligt skollagen (7 kap. 5 a §) underrätta rektor vid misstanke om felaktigt mottagande. Eftersom tidiga bedömningar kan vara missvisande vilar ett stort ansvar på huvudmannen att genom kontinuerlig uppföljning säkerställa varje elevs rätt till korrekt skolform. Kvaliteten i mottagandeprocessen är därmed direkt beroende av hur väl kontinuerlig uppföljning och dokumentation av målgruppsstillhörighet fungerar i praktiken.

Kompetensförsörjningen utgör ytterligare en avgörande kvalitetsfaktor. Analysen visar brist på speciallärare, samt en fördjupad kunskap om intellektuell funktionsnedsättning. Detta innebär att undervisning i vissa fall bedrivs utan den kompetens som målgruppen behöver. Då det nuvarande undantaget från behörighetskravet för speciallärare upphör 2028, riskerar kompetensglappet att fördjupas om inte långsiktiga åtgärder vidtas.

När det kommer till kompetensutvecklingsinsatser är bedömningspraktiken för elever som läser integrerat i grundskolan fortsatt utmanande, och behov finns av tydligare gemensamma ramar. Förvaltningen arbetar därför med att ta fram ett samlat vägledningsmaterial med principer och modeller för skolformen samt planerar riktade utbildningsinsatser för skolor med integrerade elever. Dessa åtgärder syftar till att stärka likvärdighet och kvalitet över tid.

Förvaltningen har etablerade nätverk och årliga uppföljningsdialoger inom ramen för det systematiska kvalitetsarbetet, och under våren 2025 har dialogerna haft särskilt fokus på extra anpassningar och särskilt stöd. Samtidigt identifieras utmaningar i form av bristande kontinuitet i deltagande och en blandning av strategiska och operativa frågor inom dessa nätverk. Detta riskerar att förskjuta fokus mot kortsiktiga operativa frågor och begränsa den strategiska samordningen.

Rektorerna har efterfrågat en stärkt vetenskaplig förankring och upplever ett kunskapsgap hos huvudmannen när det gäller anpassad grundskola. Förvaltningens rapport *Utredning kring organisering av vetenskapligt stöd* poängterar vikten av en central FoU-funktion (forskning och utveckling) för att skapa en långsiktig infrastruktur för skolutveckling som vilar på forskning och en beprövad erfarenhet.

Efterfrågan kan tolkas som ett uttryck för en diskrepans mellan styrkedjans intentioner och verksamhetens behov av kvalificerat analys- och utvecklingsstöd. Rapporten identifierar avsaknaden av en samlad struktur för vetenskapligt stöd som en central brist. Det nuvarande stödet beskrivs i hög grad vila på enskilda engagerade individer eller hanteras genom tillfälliga insatser, vilket gör det personberoende och reaktivt. Detta kan bidra till de variationer mellan skolor som tidigare konstaterats i denna rapport.

Förslaget om en central FoU-funktion innebär ett skifte mot en mer strategiskt samordnad och proaktiv kunskapsstruktur. Genom att samla lektorer,

samverkansdoktorander och verksamhetsutvecklare skapas bättre förutsättningar för långsiktig kunskapsuppbyggnad som stärker likvärdighet, bedömningskompetens och det systematiska kvalitetsarbetet på huvudmannanivå – allt utifrån en vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet.

Utifrån den tredje frågeställningen, om *hur de vidtagna åtgärderna har påverkat huvudmannens uppföljning*, framgår att uppföljningen har stärkts och systematiserats. Anpassad grundskola har integrerats i den ordinarie uppföljningsstrukturen, vilket innebär att skolformen nu synliggörs tydligare på huvudmannanivå. Förvaltningen har genomfört uppföljningsdialoger med samtliga enheter inom anpassad grundskola. Från och med våren 2025 omfattar dialogerna skolenheter med integrerade elever. Skolformen utgör därmed en självklar del av huvudmannens regelbundna kvalitetsdialoger och det systematiska kvalitetsarbetet. Tillgången till data och rapportering har också utvecklats. Nämnden får nu i större utsträckning än tidigare information om såväl elever som läser ämnen som elever som läser ämnesområden vilket skapar bättre förutsättningar att identifiera mönster och analysera resultat på övergripande nivå.

Sammanfattningsvis visar genomgången att förvaltningen har genomfört flera åtgärder för att stärka arbetet. Det handlar bland annat om insatser inom kompetensförsörjning, framtagande av stödmaterial, bättre uppföljning och utveckling av system. Huvudmannens struktur för uppföljning har också stärkts.

Åtgärderna har lett till ökad tydlighet, bättre styrning och förbättrade förutsättningar för ett systematiskt kvalitetsarbete inom anpassad grundskola.

Samtidigt kvarstår utmaningar avseende likvärdig implementering av rutiner och arbets sätt, ändamålsenliga bedömnings- och systemstöd, kompetensförsörjning samt behov av kontinuerlig uppföljning av mottagande och placeringar av elever. Variationer mellan skolor och organisatoriska begränsningar påverkar i vilken utsträckning åtgärderna får fullt genomslag i kärnverksamheten.

Mot denna bakgrund har förvaltningen identifierat kvarstående utvecklingsområden och tagit fram rekommendationer för det fortsatta arbetet i syfte att ytterligare stärka kvalitet, likvärdighet och rättssäkerhet inom anpassad grundskola.

2.4 Rekommendationer

Rekommendation för en likvärdig bedömning och dokumentation inom anpassad grundskola

För att minska variation och stärka likvärdighet samt rättssäkerhet rekommenderas att huvudmannen:

- Säkerställer ett gemensamt ramverk för bedömning, med särskilt fokus på elever som läser ämnesområden. Syftet är att skapa en enhetlig och

likvärdig dokumentation av elevers progression över tid genom att etablera tydliga strukturer för bedömning och pedagogiskt stöd.

- Prioriterar fortsatt utveckling och anpassning av digitala systemstöd så att de stödjer skolformens specifika behov, särskilt för elever som läser ämnesområden.

Rekommendation för mottagande och målgruppsstillhörighet i anpassad grundskola

För att garantera en rättssäker och likvärdig process kring elevernas placering och fortsatta målgruppsstillhörighet rekommenderas att huvudmannen:

- Säkerställer en strukturerad och återkommande uppföljning av samtliga elever inom ramen för det systematiska kvalitetsarbetet så att underrättelseskyldigheten enligt skollagen efterlevs.
- Tydliggör hur uppföljning och eventuell omprövning ska dokumenteras och följas upp på enhets- och huvudmannanivå.
- Integrerar mottagande- och omprövningsprocessen i internkontrollplanen för att följa tillämpningen och säkerställa en likvärdig hantering mellan enheter. Uppföljningen kan exempelvis ske genom stickprovskontroller och rapportering av tillämpade omprövningar och placeringar.

Rekommendation för nätverk och forum inom anpassad grundskola

För att stärka det långsiktiga och strategiska utvecklingsarbetet inom anpassad grundskola rekommenderas att huvudmannen:

- Nätverket för biträdande rektorer och rektorer får ett tydligare fokus på övergripande mål, långsiktig utveckling och likvärdighet inom skolformen.
- Roll- och ansvarsfördelning mellan strategiska och operativa frågor tydliggörs, så att operativa frågor i större utsträckning hanteras direkt i forum med skolpersonal.
- Uppföljningarna inom anpassad grundskola behöver integreras i det systematiska kvalitetsarbetet. Nätverket kan ha en stödjande roll när det kommer till beredning och analys inför dialoger med utbildningschef och central förvaltning.

Rekommendation för stärkt vetenskaplig grund inom anpassad grundskola

För att stärka det vetenskapliga perspektivet inom anpassad grundskola rekommenderas att huvudmannen:

- Anordnar aktiviteter genom FoU-funktionen med syfte att stimulera forskningssammanställning, spridning och erfarenhetsutbyte gällande anpassad grundskola.
- Prioriterar anpassad grundskola vid utlysningar av samverkansdoktorandtjänster inom ramen för FoU-funktionens årliga beredningsarbete.
- Prioriterar utvecklingsinsatser som baseras på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet.

Rekommendation för en långsiktig och hållbar kompetensförsörjning

För att säkerställa tillgång till rätt kompetens och garantera kvaliteten i elevernas undervisning rekommenderas att huvudmannen:

- Upprättar en långsiktig plan för kompetensförsörjning som säkerställer att verksamheten möter de lagstadgade behörighetskraven 2028, med särskilt fokus att rekrytera och behålla legitimerade speciallärare med specialisering intellektuell funktionsnedsättning.
- Prioriterar skolformen inom ramen för professionsprogrammet genom att avsätta ekonomiska medel samt skapa tydliga strukturer för kompetensutveckling och meriteringsvägar som gör det attraktivt för lärare att vidareutbilda sig till och stanna kvar som speciallärare.
- Säkerställer kontinuerlig kompetensutveckling för all personal, inklusive elevassistenter, med fokus på fördjupad kunskap om intellektuell funktionsnedsättning (IF) och de specifika pedagogiska behov som finns inom anpassad grundskola.
- Utvecklar strategier för att minska sårbarheten vid personalfrånvaro, särskilt genom att hantera den höga sjukfrånvaron bland elevassistenter och säkerställa att pedagogisk kontinuitet upprätthålls även när vikarier behöver sättas in.
- Säkerställer att anpassad grundskola integreras i planering och implementering av kommande nationella skolreformer. Huvudmannen ska bevaka och analysera konsekvenserna av planerade lagändringar, såsom införandet av en 10-årig grundskola.

Grundskoleförvaltningen

Telefon: 031-365 09 60

E-post: grundskola@grundskola.goteborg.se

